

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy: mgr Agata Barbara Wolniewicz

Imię i nazwisko promotora głównego: dr hab. Elżbieta Barbara Wasyłyk

Imię i nazwisko promotora pomocniczego: dr Kazimierz Mirosław Łyszcz

Temat rozprawy doktorskiej: Sztuka nie/musi być piękna. Cykl prac malarskich

Słowa kluczowe: konsumpcjonizm, sukces, malarstwo, piękno, estetyka, anestetyka, sztuka, artysta, odbiorca, człowiek, ciało

STRESZCZENIE

Praca doktorska zatytułowana Sztuka nie/musi być piękna. Cykl prac malarskich obejmuje rozprawę teoretyczną oraz zestaw obrazów wykonanych w technice olejnej zatytułowany Sukces.

Istotę jej rozważań stanowi człowiek współczesny, obudowujący się wszelkim nadmiarem i fałszem, którego estetyczny świat pozbawiony jest piękna oraz wartości. Obok problemu piękna poruszone zostały dobrze znane, lecz silnie zachwiane pojęcia jakimi operuje przestrzeń sztuki oraz rosnący dysonans pomiędzy tym, co było, a tym, co jest obecnie. Dalsza część rozprawy odnosi się do badań Piotra Francuza analizującego mechanizm postrzegania dzieł pięknych i niepięknych, który dociekał jakie cechy powinno posiadać coś, co jawi się jako piękne i dlaczego ta wartość jest szczególnie bliska człowiekowi? Następnie przybliżona została teoria sytuacji estetycznej Marii Gołaszewskiej, której uczestnikiem jest odbiorca dzieła sztuki. W dalszym ciągu tekstu omówiony został proces anestetyzacji społeczeństwa opisany przez Wolfganga Welscha, który przedstawia ten stan jako reakcję obronną jednostki na wszechogarniający nadmiar. W kolejnej części można znaleźć odwołanie do wspomnianej estetyzacji, na której opiera się konsumpcjonistyczna rzeczywistość ustanowiona jako nowa nadrzędna wartość życia człowieka współczesnego. W takim świecie dobra stanowią już nie tylko przywilej ale destrukcyjny przymus przekładający się na nadmiar graniczący z chaosem, który znajduje odbicie nie tylko w życiu codziennym ale również w przestrzeni sztuki wpływając przy tym na los twórcy, odbiorcy i przestrzeni pośredniczącej. Dalszy fragment rozprawy poświęcony został postkonsumpcyjnej rzeczywistości tj. alternatywie, która ma usunąć w cień to, czego faktycznie człowiek nie potrzebuje, a zarazem skłonić do poszukiwań opartych na wiedzy oraz głębszym zaufaniu do własnych odczuć jednostki.

Rozdział drugi rozprawy jest powiązany z cyklem prac malarskich. Cykl dotyczy człowieka i jego cielesnego wymiaru, poprzez który wysyła on światu nieme komunikaty. Dzięki temu niewerbalnemu monologowi człowiek jest w stanie odczytać znacznie więcej niż to, czego słowami nie da się ująć, ani ukryć pod maską pozorów. Wskazane zostały źródła inspiracji, które odpowiednio wykorzystane mogą czynić obecne wypowiedzi artystyczne znacznie silniejszymi. Ostatnią część stanowi autoprezentacja cyklu prac malarskich zatytułowanych Sukces. Podjęta w nim tematyka uwydatnia pejoratywne konsekwencje dążeń pozostawiających w cieniu istotę ludzkiego bytu. W tym ujęciu konsumpcjonizm nadaje sens istnieniu, staje się wartością nadrzędną, filarem pozornie wznoszącym codzienność. Dla warstwy tematycznej uzupełnieniem staje się warstwa artystyczna. Zaangażowanie na tym poziomie wzmacnia wartość dzieł. Ponadto, dopracowana forma malarska ma na celu zatrzymać widza na dłużej, wciągnąć go w grę pozorów i skłonić do refleksji nad niełatwą treścią.

W podsumowaniu zamykającym rozprawę przywołane zostały poddane już wcześniej w wątpliwość: sens działań o charakterze pejoratywnym oraz bezkrytyczne podążanie za tym, co niekoniecznie najlepsze lecz wynoszone na piedestał. Mowa jest również o somie, dzięki której w sposób świadomy, pozbawiony pozorów można odczytać autentyczne pragnienia i potrzeby. Gdzie przeżywanie, a nie posiadanie jest kluczem egzystencji zarówno w przestrzeni życia prywatnego jak i w świecie sztuki. Ta część daje również odpowiedź na pytanie: Czy sztuka musi być piękna?

SUMMARY OF THE DOCTORAL DISSERTATION

Name and surname of the author of the dissertation: Agata Barbara Wolniewicz, MA

Name and surname of the main promoter: Elżbieta Barbara Wasyłyk, DSc

Name and surname of the auxiliary promoter: Kazimierz Mirosław Łyszcz, PhD

The topic of the dissertation: Art Does/Not Have To Be Beautiful. A cycle of paintings.

Key words: consumerism, success, painting, beauty, aesthetics, anaesthetics, art, artist, audience, human, body

SUMMARY

The doctoral dissertation titled Art Does/Not Have To Be Beautiful. A cycle of paintings encompasses a theoretical dissertation as well as a set of oil paintings titled Success. The essence of the considerations is the modern human, who surrounds him/herself with all kinds of excess and falsity, and whose aesthetic world is devoid of beauty and value. Next to the problem of beauty, other concepts discussed include the well-known, but strongly skewed terms widely used in the world of art, and the increasing dissonance between what was and what is today. The next part of the dissertation concerns the research by Piotr Francuz, who analysed the mechanism of perceiving beautiful and non-beautiful works and investigated what characteristics should something that seems beautiful possess, and why is this value particularly close to humans. In the next section the aesthetic situation theory of Maria Gołaszewska is presented, which's participant is the audience of the work of art. Further in the dissertation the process of anaesthetisation of the society, as described by Wolfgang Iser, during which such a state is a defensive reaction of an individual towards the overwhelming overabundance, is discussed. In the next part the reference to the aforementioned aesthetisation, upon which the consumptive reality established as the new overarching value of the contemporary human life, can be found. In such a world, goods are no more a privilege, but a destructive compulsion that results in an overabundance that borders with chaos, and which finds its reflection not only in daily life, but also in the space of art, in that it affects the fate of the creator, the audience, and the medium space. A further fragment of the dissertation has been dedicated to the postconsumerist reality, i.e. an alternative that seeks to side-line that, which the human being does not really need, and at the same time incentivise a search based on knowledge and a deeper trust in the individual's own impressions.

The second chapter is connected to the cycle of paintings. The cycle concerns the human and his/her corporeal dimension, through which he/she sends out wordless messages to the world. Through this nonverbal monologue, the human is capable of reading much more than what cannot be expressed in words or hidden beneath a mask of appearances. The sources of inspirations have been suggested, which, properly used, might greatly empower contemporary artistic expressions. The last part consists of the auto presentation of the paintings titled Success. The topics discussed therein highlight the negative consequences of aims that cast aside the essence of human being. In such take, the consumerism gives a meaning to the existence, and becomes an overarching value, a pillar that deceptively appears to elevate reality. For the thematic layer, the artistic layer becomes a complement. Moreover, an elaborated painting form that aims to captivate the onlooker for longer, pull him/her into a game of appearances, and provoke to a reflection on the challenging content.

In the summary that concludes the dissertation, the following previously challenged concepts are discussed: the sense of negative actions, and the uncritical following of what might not be the best but is placed on pedestals. There is a further discussion about the soma, thanks to which it is possible to read, in a conscious, devoid of appearances way, the authentic yearnings and needs, where the experience, and not possession, is the key to existence, both in the space of private life, and in the world of art. This part also offers an answer to the question: does art have to be beautiful?